

CONCEPT

STARTNOTITIE JEUGDBELEID

APRIL 2009

INHOUD

1.	Inleiding	2
2.	Wat is integraal jeugdbeleid	3
3.	Visie	4
4.	Beleidsvoornemens	5
5.	Samenvatting	8
6.	Decentralisatie rijksbeleid	9
7.	Stand van Zaken Jeugd	11
8.	Overzicht beleidsinspanningen	17
	Bijlagen:	27-29
	I Nieuwe wettelijke verplichtingen	
	II Afkortingen	

1. INLEIDING

In deze startnotitie staat wat de gemeente Delfzijl allemaal doet voor jeugd en ouders en hoe het er voor staat met de jeugd in Delfzijl, en welke taken zijn gedecentraliseerd van het rijk naar de gemeente. Met deze startnotitie wil de gemeente overzicht scheppen en structuur aanbrengen in het jeugdbeleid. Deze startnotie moet de basis vormen voor de daarna op te stellen Kadernota Integraal Jeugdbeleid en het Uitvoeringsprogramma Integraal Jeugdbeleid. De gemeenteraad kan met de startnotitie kaders stellen waarbinnen de kadernota integraal jeugdbeleid haar inhoud kan krijgen.

Daarnaast zijn er nieuwe ontwikkelingen waarmee rekening moet worden gehouden:

- demografische ontwikkelingen, zoals de bevolkingsontwikkeling c.q de afname van het aantal jeugdigen;
- nieuwe wettelijke verplichtingen waaraan de gemeente moet voldoen, zoals de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, het realiseren van een fysiek Centra voor Jeugd en Gezin, de wettelijke verplichting tot de invoering van de verwijsindex voor risicjongeren (VIR) en het Elektronisch Kind Dossier (EKD).

2. WAT IS INTEGRAAL JEUGDBELEID?

Integraal jeugdbeleid heeft tot doel aandacht te besteden aan alle aspecten die met het opgroeien en opvoeden van jeugdigen te maken hebben. Het leven van kinderen en jongeren speelt zich af op veel verschillende plaatsen (thuis, bij de kinderopvang, op school, maar ook in de buurt en op de sportvereniging). Integraal jeugdbeleid beperkt zich niet tot een specifiek domein, maar legt juist verbinding tussen de verschillende omgevingen waarin jongeren zich bewegen. Hierbij is het doel de verschillende beleidsonderdelen zo te beïnvloeden dat ze elkaar versterken en dat versnippering, hiaten en overlappingsen worden voorkomen. Uiteraard versterkt integraal beleid ook de eenduidige inzet van financiële middelen en de effectiviteit ervan.

Missie integraal jeugdbeleid

Het college van de gemeente Delfzijl heeft in haar college programma 2006-2010 voor het integraal jeugdbeleid onderstaande missie geformuleerd

De gemeente Delfzijl wil een integraal jeugdbeleid voor alle 0 – 23 jarigen vormgeven dat tot doel heeft het adequaat begeleiden van de jeugd tot gezonde, maatschappelijk participerende, zelfstandige, economisch onafhankelijke en volwassen mensen.

Het college heeft daarbij ook specifieke aandachtspunten meegegeven. Naast investeringen in de jeugd betreft dit:

- *investeren in de leefbaarheid van wijken dorpen*
- *het tegengaan van maatschappelijke verschillen*
- *investeren in innovatieve zorgnetwerken.*

Hierbij is het van belang dat de toegang tot de zorg verbeterd wordt, wachtlijsten verminderd worden en de zorg beter wordt toegesneden.

3. VISIE

Het is de ambitie van de gemeente dat alle jeugdigen zich kunnen redden in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Belangrijk hierbij is dat jeugdigen niet zonder startkwalificatie de schoolloopbaan beëindigen.

De gemeente streeft drie algemene doelen na met haar jeugdbeleid:

1. het vergroten van ontwikkelingskansen van jeugdigen;
2. het voorkomen van achterstand en uitval;
3. het versterken van de maatschappelijke participatie en sociale binding van jeugdigen en hun ouders.

Uitgangspunten

In ons jeugdbeleid hanteren we onderstaande uitgangspunten:

- Het proces van opgroeien en opvoeden is een eerste verantwoordelijkheid van opvoeders en jeugdigen zelf. Mochten er problemen ontstaan dan wil de gemeente ouders en jongeren ondersteunen bij hun opvoedingstaak. Hierbij staat het kind centraal maar worden ook ouders en de omgeving van het kind betrokken bij de aanpak;
- Ouders, organisaties en de gemeente zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het creëren en garanderen van een veilige en stabiele omgeving voor kinderen;
- De overheid (rijk, provincie en gemeente) zijn verantwoordelijk voor het scheppen van randvoorwaarden waardoor ouders en verzorgenden optimaal in de gelegenheid komen hun taak als opvoeder te vervullen;
- De gemeente ontwikkelt beleid voor kinderen met opgroei problemen die dreigen in een achterstand- of risicosituatie te geraken en voor ouders met opvoedproblemen (conform de WMO);
- Als ouders en jeugdigen de eigen verantwoordelijkheid niet aankunnen, zullen wij via vroegtijdige signalering de ouders en kinderen (laten) toeleiden naar programma's en vormen van hulp die bij hen passen;

Kwaliteitseisen

Voor het realiseren van een effectief en efficiënt jeugdbeleid stellen wij onderstaande kwaliteitseisen aan ons zelf en aan de organisaties die het beleid uitvoeren:

- Het jeugdbeleid wordt in samenhang met organisaties voor opvang, onderwijs, welzijn, gezondheid, zorg en veiligheid uitgevoerd en aangeboden. Doel is een sluitende aanpak te realiseren.
- Binnen de gemeente worden de verschillende beleidsterreinen inzake jeugd op elkaar afgestemd en bij voorkeur in onderling verband ontwikkeld. Hetzelfde geldt voor de financiering.
- In het kader van het Lokaal Sociaal Beleid en de WMO wordt het beleid interactief in samenspraak met burgers en organisaties ontwikkeld en uitgevoerd.
- Integraal jeugdbeleid betekent dat zowel horizontaal (tussen verschillende zorg- en hulpdisciplines) als verticaal (de leeftijd van het kind volgend) passende hulp wordt aangeboden. Hierbij is het essentieel dat een goede aansluiting tussen het lokale jeugdbeleid en provinciale hulp- en zorgprogramma's plaatsvindt.

4. BELEIDSVOORNEMENS

Bij het Integraal Jeugdbeleid onderscheiden we vijf deelgebieden:

1. Onderwijs en ontwikkeling.
2. Gezond opgroeien.
3. Vrije tijd en sport.
4. Jeugd en veiligheid.
5. Startkwalificatie, arbeid en inkomen.

Per deelgebied wordt hierna geschetst welke ontwikkelingen te verwachten zijn.

Onderwijs en ontwikkeling

Lokale educatieve agenda

De uitdaging op het terrein van onderwijs en opvang liggen vooral op het terrein van het peuterspeelzaalwerk, Voorschoolse educatie, (het bijdragen aan een) verbetering van de integratie tussen leerlingen, het inrichten van schakelklassen en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Voor het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang geldt daarnaast nieuwe opgaven: de invoering en uitwerking van de *Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie*. Bovendien willen we een goede samenwerking realiseren tussen scholen en welzijn- en zorginstellingen. Met de LEA partners gaan we de lokale educatieve agenda (LEA) verder vormgeven, zodat er een gezamenlijk/afgestemd educatief beleid ontstaat van scholen en gemeenten. Nieuwe ontwikkelingen als bijvoorbeeld de zorgplicht voor scholen en passend onderwijs (2010) volgen we ook vanwege mogelijke vragen vanuit het onderwijs wat betreft de onderwijshuisvesting.

Brede schoolontwikkeling

De Brede School heeft een vlucht genomen. Wij hebben ingezet op drie brede scholen en op locatiemanagement en het ontwerpen van een model voor beheer en exploitatie. Dit heeft geleid tot de oprichting van de Stichting de Brede School. Zowel het beheer als de exploitatie wordt bij de ontwikkeling van de Brede School in Delfzijl-Noord verder uitgewerkt. Daarbij wordt rekening gehouden met de afname van het aantal basisschoolleerlingen.

Herstructurering basisonderwijs

De sterke afname van het aantal basisschoolleerlingen vraagt om een herstructurering van het basisonderwijs. De opzet van brede scholen past nadrukkelijk bij dit toekomstperspectief. Met name door het combineren van functies en samenwerking met zorg, sport en welzijnsinstellingen en onderwijsondersteunende voorzieningen.

Voor de gemeente zijn de uitgangspunten behoud en versterking van de kwaliteit van het onderwijs. Ook gelet op de relevantie hiervan voor de toestroming naar de arbeidsmarkt. Wij zullen met de schoolbesturen in gesprek gaan over mogelijke maatregelen. Ook in het voortgezet onderwijs geldt een sterke afname van het aantal leerlingen en om die reden zal ook met het Dollard College en het Fivelcollege overleg gevoerd worden over het gebruik van de bestaande locaties en mogelijke verregaande samenwerkingsvormen.

Gezond opgroeien

Zorgnetwerken(jeugd) goed verbinden

De komst van Centra voor Jeugd en Gezin betekent dat de netwerken bij de signalering en hulpverlening aan jeugdigen en ouders mogelijk anders worden ingericht.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Uitgangspunt van een CJG is dat voor jeugdigen, ouders en professionals op hun specifieke situatie afgestemde vormen van informatie en advies, preventie, ondersteuning en hulp lokaal beschikbaar en toegankelijk is. Een CJG hoeft geen nieuw gebouw te zijn waarin alle functies zijn opgenomen. Er kan, zowel lokaal als regionaal, aansluiting worden gezocht bij bestaande locaties (b.v. gemeentehuis, consultatiebureau, brede school).

In het kader van het Centrum Jeugd en Gezin en het onderdeel jeugd verkennen wij momenteel de regionale samenwerking met de gemeenten Appingedam en Loppersum. Hoewel aansluiting van de gemeente Eemsmond in de toekomst niet ondenkbaar is, hebben wij besloten aan te sluiten bij de structuur zoals de provincie die hanteert (in ons geval Delfzijl, Appingedam en Loppersum).

Regievoering over de vijf functies

Uit het onderzoek van het Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling (CMO) blijkt dat er geen eenduidige definitie voor licht pedagogische hulpverlening te geven is. Hetzelfde geldt voor de overige vier gemeentelijke taken (informatie en advies, preventie, ondersteuning en hulp). Het CMO adviseert om provinciaal of regionaal de indicatoren te bepalen op basis waarvan de instellingen hun registratiegegevens kunnen aanleveren.

Ontwikkeling zorgcoördinatie JGZ en BJZ

Bij de ontwikkeling van het CJG dient rekening gehouden worden met provinciale trajecten, bijvoorbeeld het project Zorg voor Jeugd (verwijsindex) en de wijze waarop de zorgcoördinatie vorm gegeven gaat worden. Modellen zoals die ontwikkeld worden in de projectgroep verwijsindex zullen wij nauwlettend volgen. Daarnaast zullen wij de uitkomsten van de pilot AMW, BJZ en JGZ gebruiken om de rollen en talen van het Algemeen Maatschappelijk Werk, Bureau Jeugdzorg en de Jeugdgezondheidszorg in het Centrum voor Jeugd en Gezin verder vorm geven.

Wegvallen ondersteunende begeleiding en AWBZ pakketmaatregelen

Voor het wegvallen van de ondersteunende begeleiding aan ontregelde gezinnen is het nodig een vangnet te ontwikkelen of een vorm van licht pedagogische hulp. De gemeente gaat kijken hoe hierbij kan worden aangesloten bij het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Passend onderwijs

Om het passend onderwijs in de regio 's vorm te geven is een coördinatiegroep samengesteld, bestaande uit vertegenwoordigers vanuit het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en de Regionale Expertise Centra's (REC's). De vertegenwoordiging vanuit het primair onderwijs is daarbij zo opgezet, dat deze een regio vertegenwoordigen die in belangrijke mate samenvalt met de gebieden Jeugd van onze provincie.¹ Dit in verband met de afstemming tussen het Passend Onderwijs en de Centra voor Jeugd en Gezin. De gemeente gaat de wijze waarop de afstemming met het onderwijs plaats kan vinden nader verkennen.

Vrije tijd en Sport

Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)

De Kadernota 'Sport en Bewegen', is door de gemeenteraad vastgesteld op 18 december 2008. De gemeente Delfzijl heeft reeds NASB-gelden uit de eerste tranche ontvangen en gaat in samenwerking met het Huis voor de Sport en andere instellingen een plan van aanpak opstellen. Minder kinderen geeft kleinere verenigingen. Het plan van aanpak NASB moet met deze ontwikkelingen rekening houden. Daarnaast gaat de gemeente in haar sportbeleid nadrukkelijk inzetten op meer bewegen onder de jeugd. Hierbij wordt gedacht gebruik te gaan maken van combinaties van functies, bijvoorbeeld sport, cultuur en onderwijs. Een combinatiefunctionaris heeft hierin een belangrijke rol.

Speelruimtebeleid

We willen blijven inzetten op een goede spreiding van speelplekken voor kinderen en ontmoetingsvoorzieningen voor jongeren. Daarnaast vinden wij het directe betrokkenheid van jongeren en wijkbewoners van belang wanneer nieuwe voorzieningen gerealiseerd worden. In het kader van het lokaal sociaal beleid heeft het welzijnswerk een taak bij de ontwikkeling van speelruimten en de communicatie tussen de verschillende groepen in de wijk.

¹ Zie hiertoe het provinciale Bestuursakkoord Jeugd 2008-2012.

Jeugd en Veiligheid

Verschuiving van accommodatiegericht jongerenwerk naar ambulante jongerenwerk

Hoewel het accommodatiegericht jongerenwerk van belang is, ziet de gemeente een toenemend belang van ambulante jongerenwerk. De gemeente wil overlast van rondhangende jongeren terugdringen door het verder ontwikkelen van Sport- en Ontmoetingsplekken en het versterken van de inzet van ambulante jongerenwerk. Hun kerntaak is het opzoeken en onderhouden van contact met jongeren, waardoor er meer kennis is van wat er leeft onder jongeren en hoe zij hun vrije tijd doorbrengen, wat zij missen in hun omgeving en welke (groepen van) jongeren risico's lopen. Op deze manier kan beter vorm worden gegeven aan doelgroep- en probleemanalyses.

Invulling project en protocol jongeren in de openbare ruimte

Daarnaast vinden wij het van belang dat er nader vorm gegeven wordt aan het project jongeren in de openbare ruimte, dat door de SW&D is ontwikkeld. Wij vinden het van belang dat het aantal deelnemers daaraan groeit, onder andere met de Verslavingszorg Noord Nederland en Halt Noord Groningen en het randgroepjongerenwerk.

Jeugdparticipatie

Jeugdparticipatie en de betrokkenheid van jeugd bij het beleid vinden we erg belangrijk. Bijvoorbeeld in jongerenwerkgroepen.

Terugdringen alcoholmisbruik van jongeren

Het terugdringen van alcoholmisbruik onder jongeren maakt onderdeel uit van het de nota volksgezondheidsbeleid. Terugdringen van alcoholmisbruik onder jongeren krijgt ook in relatie tot het thema jeugd en veiligheid een hoge prioriteit en wordt samen met de DAL gemeenten in het kader van het gebiedsgericht werken verder uitgewerkt.

Preventieprojecten

Uit de evaluatie van het provinciale project HALT blijkt dat basisscholen die hebben deelgenomen zeer tevreden zijn over de preventielessen. Uitbreiding naar alle basisscholen en het voortgezet onderwijs wordt dan ook overwogen. Mede gezien de cijfers van het aantal jeugdigen die betrokken is bij delicten.

Startkwalificatie, arbeid en inkomen

Voortijdig schoolverlaten

Vanuit het RMC-beleid en het Waddenmodel gaat de gemeente de komende jaren inzetten op het verder uitwerken van de Kwalificatieplicht, de Meldplicht en de implementatie van de resultaten van Equal 4 Job.

Arbeidsmarktbeleid

We zetten vooral in op de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Er ligt een belangrijke taak voor de gemeente daar waar het gaat om het invullen van banen in de industrie en de zorg. In combinatie met de verwachte bevolkingskrimp, is een stevige inzet nodig om de werkgelegenheid op de korte, middellange en lange termijn te behouden en te bevorderen. Het bevorderen van belangstelling voor technische beroepen en werk in de zorg is iets wat alle partijen aangaat (gemeenten, onderwijs en bedrijfsleven). In dit kader verlenen wij onze medewerking aan het Seaport Experience Center.

Extra aandacht voor jongeren 18-23 jaar die problemen ervaren met de toeleiding naar school of werk

Uit informatie van het randgroepjongerenwerk en de ISD Noordoost blijkt er een grote groep jongeren te zijn die niet of onvoldoende gemotiveerd is of onvoldoende zelfvertrouwen heeft om deel te nemen aan de maatschappij (via betaald werk of maatschappelijke participatie). Vaak hebben deze jongeren verschillende problemen tegelijk (schulden, verslaving en vaak een gebrekkige opvoeding). Onderzocht wordt op welke wijze deze jongeren extra ondersteund kunnen worden. Bijvoorbeeld zoals in het project "Kamers met Kansen" in de stad Groningen.

5. SAMENVATTING

Onderwijs en ontwikkeling

Ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren vergroten, door:

- Zorgen dat het schoolverzuim niet verder toeneemt;
- Meer jongeren met een startkwalificatie;
- Zorgen voor een goede aansluiting van instellingen op terrein welzijn/ jeugdbeleid/ jeugdgezondheidszorg op het onderwijs;
- Meer doelgroepkinderen laten deelnemen aan VVE-programma's in de voorschoolse periode;
- Voortgaan met de kwaliteitsverbetering peuterspeelzaalwerk;
- Overleg met schoolbesturen over de gevolgen van de sterke afname van het aantal basisleerlingen.

Gezond opgroeien

Daar waar kinderen/jongeren zorg nodig hebben dit aanbieden zodat ze weer goed kunnen deelnemen aan de voor hen noodzakelijke sociale verbanden.

Hiervoor zijn randvoorwaarden noodzakelijk:

- Het maken van sluitende afspraken tussen de verschillende betrokken instellingen/partijen. Onder andere door de invoering van de verwijzindex Zorg voor Jeugd;
- Realisatie van optimale aansluiting tussen het lokaal preventief jeugdbeleid en het provinciaal jeugdzorgbeleid;
- Realiseren van Centra voor Jeugd en Gezin;
- Opstellen van indicatoren voor de vijf functies en het maken van prestatieafspraken;

Vrije tijd en Sport

Ten behoeve van de leefbaarheid voor jongeren in dorpen en wijken:

- Vaststellen wat het minimumniveau van algemene laagdrempelige activiteiten als vrije tijd en sport aanwezig dient te zijn, daarbij rekening houdend met specifieke wijk en dorpskenmerken. Hierbij dienen bewoners van de wijken en dorpen en jongeren actief te worden betrokken (jongerenparticipatie);
- Meer sport- en beweegmogelijkheden op en rond de school door samenwerking tussen scholen en sportorganisaties;
- Samenwerking en afstemming vormgeven op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en welzijn. Rekening houdend met de afname van het aantal jeugdigen;
- Het blijven borgen van ruimtelijke kwaliteit voor kinderen en jongeren bij de inrichting van de openbare ruimte (speelruimtebeleid);
- Inzet van het welzijnswerk bij de communicatie en omgang tussen verschillende groepen in de wijk gericht op begrip en behoud en verdere ontwikkeling van speelruimten in de wijken en dorpen.

Jeugd en Veiligheid

Toename van veiligheid en vermindering van veiligheidsproblemen door:

- Afname van probleemgedrag van (groepen) jongeren: overlast, vernieling, criminaliteit, alcohol/drugsgebruik.
- Meer inzet van ambulante jongerenwerk en verbreding van het randgroepjongerenwerk
- Inzet op vermindering alcoholgebruik jongeren met name de doelgroep 12-15 jaar.

Startkwalificatie, arbeid en inkomen

Creëren van arbeidskansen voor jongeren door:

- Versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
- Extra aandacht voor doelgroep 18-23 jaar voor met name die groep die extra begeleiding en ondersteuning nodig heeft richting een startkwalificatie of werk.

6. DECENTRALISATIE RIJKSBELEID EN DE GEVOLGEN VOOR DE GEMEENTE

Gemeenten hebben altijd een taak gehad in de zorg voor jeugdigen. Vanaf de jaren zeventig is er sprake van een geleidelijke decentralisatie van het rijksbeleid naar gemeenten, waardoor gemeenten steeds meer verantwoordelijkheden en taken krijgen.

Stijging omvang taken gemeente

Welzijnsbeleid

In de jaren zeventig werd de term 'welzijnsbeleid' gebruikt als brede noemer voor ondermeer jeugd- en jongerenwerk, buurthuiswerk, speeltuinen, kinderopvang en peuterspeelzalen. Vanaf 1987 werd op basis van de Welzijnswet de financiering hiervan naar de gemeente gedecentraliseerd.

Onderwijs en voorschoolse voorzieningen

In de jaren negentig krijgen de gemeenten ook steeds meer taken in het onderwijsbeleid, zoals leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting, onderwijsachterstandenbeleid en Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). De Wet Kinderopvang is op 1 januari 2005 van kracht geworden.

Gezondheidsbeleid

Ook voor het gezondheidsbeleid heeft de gemeente een grotere verantwoordelijkheid gekregen, met name door de Wet Collectieve Preventieve Volksgezondheid (WCPV) van 2003. Hierdoor is de jeugdgezondheidszorg ook de verantwoordelijkheid van de gemeente geworden en is de gemeente verplicht elke vier jaar een nota volksgezondheid op te stellen, waarin de jeugdgezondheidszorg een belangrijke plaats heeft.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Vanaf 2007 is de Welzijnswet vervangen door de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Omdat in de WMO verschillende regelingen en wetten zijn opgegaan, hebben gemeenten meer mogelijkheden om regie te voeren over samenhangende activiteiten van aanbieders van wonen, welzijn en zorg. De gemeente moet een visie ontwikkelen en heeft een meer beleidsmatige en bestuurlijke regierol. Daarnaast gelden nieuwe procesverplichtingen zoals het opstellen van een vierjarenplan, burgerparticipatie en horizontale verantwoording. Dit betekent extra taken en extra benodigde capaciteit om de verschillende taken uit te voeren. Bovendien moet er regie gevoerd te worden over negen prestatievelden inclusief prestatieveld 2 Het geven van ondersteuning aan jeugd en jongeren met problemen en aan ouders met opvoeden.

Centra voor Jeugd en Gezin

Nieuwe taken op het gebied van jeugdbeleid waaronder het Centrum voor Jeugd en Gezin krijgen binnenkort zijn beslag in de Wet Centrum voor Jeugd en Gezin waarmee het kabinet op 19 december 2008 heeft ingestemd. Beleidsvoornemens van de regering met betrekking tot de realisering van Centra voor Jeugd en Gezin (CJG), zullen in relatie tot prestatieveld twee (zie hiervoor) ook extra gemeentelijke inspanning en regie vragen.

De gemeente krijgt meer taken en hieruit vloeien automatisch hogere kosten voort.

Nieuwe (wettelijke) verplichtingen

Hieronder volgt een opsomming van de nieuwe wettelijke verplichtingen. In bijlage 1 is een uitwerking te vinden. Nieuwe taken en verplichtingen voor gemeenten en/of ontwikkelingen die gemeenten raken zijn o.a.

- * Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie
- * Onderwijsachterstanden / lokaal educatieve agenda
- * Kwalificatieplicht
- * Wet investeren in jongeren (nota ministerie SZW 'Iedereen doet mee')
- * Bestrijden overgewicht
- * Ondersteunende begeleiding en AWBZ pakket maatregelen.
- * Passend onderwijs
- * Wet Centrum voor Jeugd en Gezin

Gezien het belang voor het jeugdbeleid beschrijven wij hieronder hier onder iets meer over het doel, functies en eisen aan het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Alle ouders, jeugdigen en kinderen moeten, als zij dat willen, met alle mogelijke vragen over opvoeden en opgroeien en voor hulp terecht kunnen bij een laagdrempelig en herkenbaar punt in de buurt. Die functie moeten de Centra voor Jeugd en Gezin (vanaf nu CJG) in alle gemeenten uiterlijk vanaf 2011 gaan vervullen. Aanleiding voor de ontwikkeling van CJG's is vooral het gebrek aan samenwerking en samenhang in de jeugdketen. Zo bestaat er onvoldoende aandacht voor preventie, staan ouders en kinderen onvoldoende centraal, is de samenwerking te vrijblijvend en zijn taken versnipperd georganiseerd.

Gemeenten dragen de verantwoordelijkheid voor de inrichting van een CJG. De rijksoverheid stelt daaraan de volgende minimeisen:

- Uitvoering geven aan het basistakenpakket in de jeugdgezondheidszorg.
- Uitvoering geven aan de vijf preventieve taken op het gebied van opvoed- en opgroei-ondersteuning van prestatieveld 2 van de Wmo.
- De schakel van het CJG met Bureau Jeugdzorg.
- De schakel van het CJG met het onderwijs.
- Tenminste één fysiek inlooppunt.
- Voldoen aan de eisen van regie en sluitende afspraken, zoals die worden neergelegd in de Wet op de jeugdzorg.

7. STAND VAN ZAKEN

Om een beeld te geven van huidige situatie van de jeugd in Delfzijl hebben wij op verschillende cijfers verzameld. Wij hebben organisaties benaderd, jaarverslagen en diverse onderzoeken opgevraagd. Uit de cijfers valt een aantal zaken op:

Algemeen

Jeugdigen in de gemeente Delfzijl

In Delfzijl heeft op 1 januari 2009 26.692 inwoners.

In Delfzijl wonen op 1 januari 2009 6885 jeugdigen van 0-23 jaar.

De grootste groep daarvan is tussen de 5 en 12 jaar (2.398)

*Het percentage jeugdige ten opzichte van de totale bevolking van Delfzijl is 26 %.
Landelijk ligt het percentage jeugd lager ; 24% van de totale bevolking.*

Verdeling over wijken en dorpen

In de wijken Delfzijl Noord, Tuikwerd en Fivelmonde en Fivelzigt wonen relatief de meeste aantal jeugdigen 0-23 jaar. De dorpen Wagenborgen en Spijk zijn de dorpen met relatief het aantal grootste aantal jeugdigen

Afname basisschoolleerlingen en leerlingen voortgezet onderwijs

Het totaal aantal basisschoolleerlingen in Delfzijl is in de periode 2001 tot 2009 afgenomen met 9%, terwijl landelijk en provinciaal het aantal basisschoolleerlingen in deze periode nagenoeg gelijk is gebleven.

Prognoses wijzen erop dat het aantal basisschoolleerlingen over 10 jaar zeer drastisch zal dalen. Uitgegaan wordt van een daling van het aantal kinderen met 50 % vanaf nu tot en met 2030.

Ook is er sprake van een daling van het aantal jeugdigen van 13 -18 jaar. Deze daling concentreert zich in de periode 2015-2030.

Krimp bevolking

Prognoses voor de komende 20 jaar laten een verder afname van de bevolking met ca 25 % zien. Deze bevolkingskrimp wordt vooral veroorzaakt doordat veel jongeren vertrekken naar de stad Groningen of naar andere stedelijke centra om daar te studeren of te werken

Minder jongeren betekent minder jonge gezinnen en betekent dus minder geboorten en minder bevolkingsgroei. Dit is een landelijke trend die zich echter in onze regio en de gemeente Delfzijl versterkt voordoet. Deze ontwikkeling heeft ingrijpende gevolgen voor het aantal basisscholen en het voortgezet onderwijs. Daarnaast heeft dit effect op het ledenaantal van verenigingen en vrijwilligers. Tenslotte betekent dit in de toekomst een onevenwichtige samenhang in de samenleving (veel senioren, weinig jongeren).

Kinderen in Tel 2009

Met het rapport Kinderen in Tel wordt aan de hand van een aantal indicatoren het welzijn van kinderen gemeten. Hoewel beter dan in 2008 scoort Delfzijl op de op de onderdelen

- *jeugdcriminaliteit,*
- *jeugdwerkloosheid,*
- *tienermoeders,*
- *achterstandsleerlingen,*
- *kinder mishandeling,*
- *kinderen in armoede*
- *kinderen in achterstandswijken*

in vergelijking met andere omliggende gemeenten nog steeds zeer slecht (m.u.v Appingedam) ².

De gemeente Delfzijl staat op de 18de plaats (vorig jaar was dit de 16de plaats). Daarnaast blijkt uit een overzicht van de indicatoren over 2007, 2008 en 2009 dat de gemeente Delfzijl te maken heeft met een hoog aantal jongeren die voor de rechter zijn verschenen vanwege een delict, is er sprake van een oplopend percentage werkloze of werkzoekende jongeren. Ook blijft het aantal kinderen in achterstandswijken en uitkeringsgezinnen in vergelijking met andere gemeenten relatief hoog. Sinds 2007 zijn ook de wijken bij het onderzoek betrokken. Uit het rapport van Verwey-Jonker Instituut over het jaar 2007 blijkt dat de Zandplatenbuurt zeer hoog scoort op genoemde indicatoren dus een laag eindoordeel heeft (28)³

Onderwijs en ontwikkeling

Voorschoolse voorzieningen

De peuterspeelzalen en de kinderopvang hebben ook last van de dalende kinderaantallen. Het aantal peuters in Delfzijl neemt sinds een paar jaar met ongeveer 10% af.

Het peuterspeelzaal gebruik in 2007 was 71 % van het totaal aantal 2 en 3 jarigen. Dit is landelijk gezien nog steeds redelijk hoog. In de gemeente wordt de Kinderopvang aangeboden door twee grotere organisaties: Kids2b en Catalpa. Het aantal kindplaatsen in de kinderopvang is gedurende de periode 2005-2009 sterk uitgebreid. In totaal zijn er in de kinderdagopvang 36 extra kindplaatsen gerealiseerd, in de buitenschoolse opvang 85 extra kindplaatsen. Bij de KDV's zijn 94 kindplaatsen per duizend 0-4 jarigen beschikbaar en bij de BSO's 32 kindplaatsen per duizend 4-12 jarigen⁴. Hoeveel kinderen daadwerkelijk gebruik maken van de kinderopvang is niet bekend.

Basisonderwijs

In het schooljaar 2007-2008 waren er 2435 basisschoolleerlingen. Een gewichtsfactor houdt in dat het risico op taalachterstand groter is dan een kind zonder gewichtsfactor.

In het schooljaar 2007-2008 had van alle basisschoolleerlingen in Delfzijl 27% een gewichtsfactor. Het aantal kinderen met deze toekenning ligt in hoger dan landelijk (11%) en provinciaal (13%) wordt gezien.

² Toelichting 1 = de slechts scorende gemeente
 443 = de best scorende gemeente

³ Toelichting 1 = de slechts scorende wijk
 4028 = de best scorende wijk

⁴ Bron Groninger Gemeente Monitor 2008

Voortgezet Onderwijs

Op 1 oktober 2008 staan er 1673 jongeren uit Delfzijl ingeschreven in het Voortgezet Onderwijs. Van alle leerplichtige jongeren staat 2,4% niet ingeschreven. Van de leerlingen uit Delfzijl volgt 29% VMBO, 23% Havo en 17% VWO.

Vergeleken met provinciale en landelijke cijfers kiezen leerlingen uit Delfzijl vaker na de basisschool vaker voor de Havo of het VMBO.

Het percentage voortijdig schoolverlaters vanuit het VMBO is echter een stuk lager dan landelijk (Delfzijl: 2,7%, landelijk: 4,2%).

Gezond opgroeien

Gezondheid algemeen

Veel gezondheidsproblemen hebben alles te maken met een cruciale factor: de Sociaal Economische Status (SES), de mix van opleiding en inkomen. Groepen met een lage sociaaleconomische status vertonen in het algemeen een minder gezonde leefwijze, en lopen daardoor veel meer gezondheidsrisico's. Ook met een laag inkomen (lage SES) is een gezonde leefstijl mogelijk, maar omgeving en toekomstperspectief maken dit vaak niet eenvoudig.

De Gemeente Delfzijl scoort wat betreft huishoudens met een laag inkomen, werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en het beroep op de algemene bijstand beduidend hoger dan het Nederlandse gemiddelde

Overgewicht

Overgewicht is een groot probleem onder de jeugd van Delfzijl.

Bij de peuters van 2-4 jaar heeft 7% van de jongens en 10% van de meisjes overgewicht. Ook in het basisonderwijs is er veel sprake van overgewicht. In 2008 had 9 % van groep 2 en 22 % in groep 6 overgewicht. Voor de leerlingen in het voortgezet onderwijs betrof dit 17 %.

Delfzijl scoort daarmee landelijk erg hoog. Om deze reden heeft het Integraal Toezicht Jeugdzaken (IJT) namens de vijf rijksinspecties vanaf eind 2008 tot het voorjaar 2009 een onderzoek uitgevoerd onder scholen, zorg- en hulpverleningsinstellingen met betrekking tot het bestrijden van overgewicht in de gemeente.

Bewegen

In Delfzijl neemt de bewegingsachterstand onder jeugdigen behoorlijk toe.

55% van de basisschoolleerlingen haalt de Nederlandse Norm Gezond Bewegen niet. In de wijken Tuikwerd (45%) en Delfzijl West (44%) sporten de bewoners aanzienlijk minder dan het landelijk gemiddelde (55%).

Psychosociale gezondheid en gepest worden

De psychosociale gezondheid van de jeugd wordt door de GGD gemeten met een vragenlijst. Dit is een vragenlijst die inzicht geeft in de sterke en minder sterke kanten zoals de kinderen dit zelf ervaren. Uit de cijfers over het schooljaar 2007-2008 blijkt dat 16% van groep 2 en 10 % van groep 6 een afwijkend beeld geeft op de vragenlijst ten opzichte van kinderen dat normaal scoort. Voor klas 2 in het voortgezet onderwijs is dat 17 %.

Bovendien blijken leerlingen nogal eens te worden gepest.

Gepest worden blijkt een belangrijke voorspeller voor psychosociale problematiek op latere leeftijd. Uit cijfers blijkt dat 62 % van de leerlingen in groep 2 en 19 % in groep 4 worden gepest. Voor het voortgezet onderwijs geldt dat 19 % van de kinderen wordt gepest.

Alcohol roken en middelengebruik

Jongeren in Delfzijl vertonen gemiddeld vaker risicogedrag dan provinciaal wordt gezien.

Uit cijfers blijkt dat jongeren steeds vroeger beginnen met drinken. Drinken in groep 7 en 8 van de basisschool is al geen uitzondering meer. In de gemeente Delfzijl ligt dat percentage al hoger dan provinciaal. Zo drinkt 1 op 5 al af en toe alcohol. Ook roken tieners in Delfzijl meer dan provinciaal wordt gezien.

Hulpverlening en zorg

Het merendeel van de kinderen groeit echter op zonder extra zorgen. Een klein deel van de kinderen en/of hun ouders heeft wel extra zorg en hulp nodig. Dit zijn de kinderen die door de jeugdgezondheidszorg gekwalificeerd worden als een risicokind.

Het percentage risicokinderen is in onze gemeente erg hoog. De gemeente Delfzijl kent volgens de registratie van de Stichting Jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar 121 risicokinderen. Dat is 9 % van het aantal kinderen 0 tot 4 jaar. De GGD (JGZ 4-19 jaar) registreert bij de contactmomenten eveneens of er sprake is van een risicokind. Uit de registratie over 2008 blijkt dat 20 % van de kinderen in groep 2 als risicokind beschouwd wordt en 17 % in groep 6.

Daarnaast zien we een toename van de zogenaamde multiproblemegezinnen. Dit zijn gezinnen met een combinatie van schulden, huiselijk geweld, opvoedingsonmacht, verwaarlozing, overlast door kinderen en andere problematiek. Volgens de JGZ 0-4 jaar woont van het genoemde aantal risicokinderen 61% daarvan in een multiproblemegezin.

Gebruik jeugdzorg in de gemeente Delfzijl

Uit het onderzoek van het Verwey Jonker Instituut blijkt echter het aantal jeugdigen dat aangemeld bij Bureau Jeugdzorg (verder BJZ) voor een indicatiebesluit relatief laag is. Het betreft slechts 28 jeugdigen.

De gemeente Delfzijl behoort met een percentage van 1,17% jongeren met een indicatie voor jeugdzorg tot de middenmoot, maar lager dan in de gehele provincie gezien wordt (1,4 %). De percentages variëren weinig tussen gemeenten en provincies. De gemeente Groningen heeft met 2,09% het hoogste percentage jongeren met een jeugdzorgindicatie.

Na een indicatiebesluit volgt hulp en zorg bij een zorgaanbieder. Uit de cijfers blijkt dat in 2007 45 jeugdigen na een indicatiebesluit hulp en zorg ontvangen bij de zorgaanbieder de Base groep. Dit is relatief erg weinig gezien de registraties over het aantal risicokinderen van de jeugdgezondheidszorg. In 2008 blijkt dat meer jeugdigen en ouders gebruik maken van het aanbod van de Base Groep. In totaal 116 jeugdigen en gezinnen

Een grote groep ouders en jeugdigen in de gemeente Delfzijl maakt gebruik van JONX en Accare. Dit betreft het onderdeel jeugd van de geestelijke gezondheidszorg (JONX) en de kinder jeugdpsychiatrie (Accare). Ouders kunnen worden doorverwezen naar deze vormen van hulp zonder tussenkomst van Bureau Jeugdzorg. In 2007 maakten 124 jeugdigen en ouders gebruik van Accare. In 2007 kregen 154 jongeren van 12-18 jaar zorg via Jonx (jeugd-ggz). Van de doelgroep 0-12 jaar kregen in 2007 kregen 176 kinderen zorg via Jonx (jeugd-ggz).

Doorverwijzingen

Uit de cijfers van het maatschappelijk werk over 2008 blijkt dat er niet of nauwelijks naar Bureau jeugdzorg wordt doorverwezen. Ook uit de cijfers van het netwerk waarin gezinnen en volwassenen worden besproken vanuit de openbare geestelijke gezondheid (het OGGZ netwerk) blijkt dat er niet of nauwelijks wordt doorverwezen naar BJZ. Ditzelfde geldt voor het Zorg Advies Team Delfzijl (ZAT) voor de jeugd van 0-12 jaar

Huiselijk geweld

Het aantal meldingen van huiselijk geweld bij de politie in Delfzijl ligt gelijk aan het provinciale gemiddelde en hoger dan in de Regio Noord Groningen. Hierbij is het belangrijk te beseffen dat kinderen vaak getuige zijn van dit geweld.

Tienermoeders

Het aantal tienermoeders is het afgelopen jaar drastisch afgenomen. In 2008 is er in Delfzijl 1 nieuwe tienermoeder bijgekomen ten opzichte van 7 nieuwe moeders in het jaar ervoor.

Vrije tijd en sport

Sport

Kinderen in de basisschoollleeftijd in Delfzijl sporten vaker dan in andere gemeenten. 84% is lid van een sportvereniging (in de provincie 77%). Sporten doen middelbare scholieren in Delfzijl net zo vaak als in de rest van de provincie⁵.

Kinder, tiener en jongerenwerk

In de dorpen Termunterzijl en Meedhuizen is een jeugdsoos. In Holwierde is een jeugdsoos in oprichting en in Wagenborgen is net een nieuw jeugdsoosbestuur gestart. De SW&D verzorgt een aanbod van professioneel kinder-, tienerwerk. In Delfzijl wordt echter ook veel voor kinderen en jongeren door niet-professionals verzorgd. Haast alle dorpen kennen kindervakantiespelen of een uitgebreider aanbod gedurende het jaar zoals de Baliekluiers in Woldendorp en de Speelmeeuwen in Termunterzijl. Daarnaast is er jeugdwerk met een kerkelijke achtergrond zoals het Hervormd jeugdwerk in Spijk. In de kern Delfzijl organiseert Lutje Grut elk jaar gedurende de zomervakantie twee weken vakantieactiviteiten voor kinderen. Ook worden er vanuit de allochtone (jongeren) groepen activiteiten georganiseerd zoals de huiswerkbegeleiding door Stichting Simal.

Speelruimte en speelplekken jeugd

Delfzijl kent 68 speelplekken verdeeld over alle wijken en dorpen. Daarnaast zijn er 8 speeltuinverenigingen actief. Deze speeltuinverenigingen zijn te vinden in de dorpen Spijk, Holwierde, Godlinze, Bierum, Losdorp, Wagenborgen, Termunterzijl en Farmsum.

Bewoners zijn gemiddeld tevreden over de speelplekken in de buurt. Vooral de inwoners van de dorpen Noord (53%), Tuikwerd (51%) en de Zandplaten en Riffenbuurt (48%) vinden dat er in hun buurt goede speelplekken voor de kinderen zijn. In Delfzijl Noord, dorpen Zuid-Oost, Delfzijl West en Farmsum vinden de inwoners veel vaker dat dit niet het geval is. Hoewel inwoners over het algemeen tevreden zijn met de aanwezigheid van goede speelplekken voor de kinderen, blijken inwoners zeer ontevreden met voorzieningen voor jongeren. Wellicht dat dit ook een verklaring is voor het feit dat overlast van groepen jongeren in de top 3 van ergernissen staat. Met name de inwoners in de wijken Delfzijl Noord en de noordelijke dorpen vinden dat er geen goede jeugdvoorzieningen zijn.

Jeugd en veiligheid

Jeugdigen verdachten

Een kwart van alle jongeren in de leeftijd van 12 t/m 23 jaar is gedurende de periode mei 2007 mei 2008 door de politie verhoord. Dit is zeer hoog. De meest voorkomende delicten onder jongeren zijn diefstal of inbraak (20%), verkeersdelicten (19%) en geweld tegen personen (18%). Jongeren worden (op 'overige delicten' na) voornamelijk verdacht van diefstal en inbraak, verkeersdelicten en geweld tegen personen. Relatief weinig jongeren worden verdacht van delicten die verband houden met alcohol en drugs.

⁵ Bron Groninger Gemeente Monitor Delfzijl

Jeugdige verdachten zijn in 70% van de gevallen man. Het percentage voor de rechter verschenen jongeren in Delfzijl is sinds 2006 sterk toegenomen. In Delfzijl verschijnen ook relatief gezien meer jongeren (12-21 jaar) voor de rechter dan in de gehele provincie en in Nederland.

Startkwalificatie, arbeid en inkomen

Voortijdig schoolverlaten zonder startkwalificatie

In totaal zijn 320 schoolverlaters gedurende het schooljaar 2007-2008 uit het RMC gebied zonder startkwalificatie geregistreerd bij het RMC Delfzijl. Van de 320 jongeren die aangemeld zijn is 77% procent herplaatst naar onderwijs en werk.

Na melding van een schoolverlater bij de RMC contactgemeente Delfzijl wordt deze doorgemeld naar de woongemeente van de jongere. De leerplichtambtenaar screent de jongere en indien er sprake is van een jongere zonder startkwalificatie wordt deze aangeschreven dan wel opgeroepen. Indien er sprake is van een langdurig traject wordt de jongere aangemeld bij het RMC voor trajectbegeleiding. In totaal zijn van de 320 jongeren 137 aangemeld bij het RMC voor inzet van de trajectbegeleiding.

Het aantal meldingen bij de RMC contactgemeente Delfzijl voor RMC trajectbegeleiding is toegenomen. Uit de cijfers over de gehele regio blijkt dat het aantal jongeren dat in traject genomen wordt door de trajectbegeleiders stijgt. Uit de signalen en het jaarrapport 2008 van de RMC blijkt een duidelijke trend van jongeren die moeilijker plaatsbaar zijn op de arbeidsmarkt en zorgtrajecten nodig hebben.

Jongeren in de Wet Werk en Bijstand

Op teldatum 1 januari 2009 maakten 28 jongeren gebruik van de Wet Werk en Bijstand. Hiervan waren er 11 jongeren dan 21 jaar en 17 jongeren 21 jaar en ouder.

8. OVERZICHT BELEIDSINSPANNINGEN

Onderwijs en ontwikkeling

Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

Kinderopvang

In 2005 is de scheiding tussen gesubsidieerde kinderopvang en commerciële kinderopvang vervallen met de inwerkingtreding van de Wet Kinderopvang. Deze nieuwe wet bracht nieuwe taken voor de gemeente mee zoals melding en registratie, toezicht en handhaving en het verstrekken van een tegemoetkoming voor niet draagkrachtige ouders. Naast een Verordening kinderopvang hebben wij hebben een Handhavingnotitie opgesteld welke binnenkort geactualiseerd zal worden.

Peuterspeelzaalwerk

Wij subsidiëren het peuterspeelzaalwerk op basis van een kostprijs per peuterplaats, welke in 2007 is vastgesteld. In 2007 hebben wij kwaliteitseisen geformuleerd waaraan het peuterspeelzaalwerk moet voldoen. Deze vormen nog de basis van de bekostiging en de kwaliteit van het peuterspeelzaalwerk. In het licht van de nieuwe ontwikkelingen zoals de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet Oke) dienen mogelijkerwijs zowel de kwaliteitseisen als de kostprijs te worden aangepast.

Uitvoering Leerplichtwet

De gemeente Delfzijl is, als contactgemeente, verantwoordelijk voor de uitvoering van het Regionaal Meld en Coördinatiepunt (vanaf nu RMC) voortijdig schoolverlaten. De gemeente Delfzijl voert de RMC wet in samenwerking met de 7 gemeenten in Noord Groningen (Appingedam, Loppersum, Eemsum, Winsum, Bedum en De Marne) In het kader van het Waddenmodel wordt de aanpak van voortijdig schoolverlaten uitgevoerd in nauwe samenwerking met de afdelingen (inter)gemeentelijke Sociale Zaken/Diensten, de CWI's in Delfzijl en Winsum en het UWV.

De doelstellingen van het Waddenmodel RMC Noord Groningen zijn

- een sluitende aanpak voor jongeren in de leeftijdscategorie van 11 tot en met 22 jaar zonder startkwalificatie en het herplaatsing van deze jongeren naar onderwijs en werk en
- een sluitende aanpak van jongeren van 18 t/m 22 jaar, met een startkwalificatie naar werk (waarbij werk geformuleerd werd als minimaal 16 uur en een contract voor minimaal een half jaar). Niet alleen om jongeren zonder startkwalificatie te herplaatsen naar onderwijs maar ook om jongeren met een startkwalificatie te plaatsen naar werk.

De resultaten van het Waddenmodel RMC Noord Groningen in het schooljaar 2007 – 2008 zijn zeer goed. De effecten van de (gezamenlijke) inzet van de RMC trajectbegeleiders is in samenwerking met de andere uitvoerders zeer effectief geweest. De activiteiten van de afgelopen jaren hebben tot effect gehad dat het aantal voortijdig schoolverlaters is afgenomen, dat de groei van jeugdwerkloosheid afgeremd is en dat jongeren terug naar school of werk begeleid zijn. Het landelijk herplaatsingspercentage van voortijdige schoolverlaters ligt op 30% terwijl de provincie Groningen en met name het Waddenmodel rond de 70% herplaatsingen naar onderwijs en werk haalt.

Uitvoering kwalificatieplicht

Jongeren die geen startkwalificatie hebben, zijn tot hun 18de jaar verplicht door scholing – al dan niet in combinatie met werk – een startkwalificatie te halen (voor een uitleg en uitwerking van de kwalificatieplicht zie bijlage 1). In het portefeuillehouderoverleg jeugd van 4 oktober 2007, is vastgesteld deze wettelijke taak regionaal uit te voeren binnen de Bedrijfs Verzamel Gebouwen van Winsum en Delfzijl. Vanaf januari 2008 is er een speciale medewerker aangesteld die jongeren versneld op traject moet zetten. In de uitvoering werkt de medewerker in directe samenwerking met de leerplichtambtenaren en de medewerkers van BVG gebouwen – werkpleinen. Dit betekent een verdere uitwerking van de nauwe samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen onderwijs, sociale diensten en de instellingen CWI en UWV.

Brede school ontwikkeling

Delfzijl kent drie ontwikkelingen rondom brede scholen. In Farmsum is er sprake van een samenwerkingsverband en is de brede school niet onder één dak gevestigd, de werkzaamheden bij de brede school in Tuikwerd zijn inmiddels afgerond en de brede school in Noord is in de opstartfase. Het thema brede school wordt door zowel de gemeente als de schoolbesturen een belangrijk onderwerp gevonden en er is regelmatig overleg. De verantwoordelijkheden van de gemeente voor de verschillende beleidsterreinen plaatsen de brede school ontwikkeling tot een belangrijk onderdeel van het lokaal (jeugd)beleid. De Brede scholen bestaan uit twee delen: het huisvestingsdeel en de inhoudelijke samenwerking die is uitgewerkt in programmalijnen. De financiering voor de gebouwen komt voort uit het Integraal Huisvestingsplan. De inhoudelijke samenwerking is uitgewerkt in vier programmalijnen

De programmalijnen zijn:

Programmalijn 1 Wat een talent (ontwikkeling van kinderen)

Programmalijn 2 Allemaal actief (het stimuleren van participatie via opvang en vrije tijd)

Programmalijn 3 Veilig opgroeien (zorg, preventie en veiligheid)

Programmalijn 4 Heel de buurt (kwaliteit van de leefomgeving)

De visie op de brede scholen in Delfzijl is vastgelegd in de visienota brede scholen. De inhoudelijke programmalijnen zijn vastgesteld in de kadernota Brede School Delfzijl

De uitwerking van de programmalijn 1 (wat een talent; ontwikkeling van kinderen) wordt betaald uit de middelen die de basisscholen krijgen voor diverse thema's zoals onderwijsachterstanden. De kosten voor de peuterspeelzalen worden door de gemeente bekostigd. De programmalijnen 2, 3 en 4 worden bekostigd uit de middelen van reguliere organisaties en vanuit het gezondheidsbeleid (School Gruiten) het sportbeleid (BOS project) en middelen voor het jeugdbeleid (het Zorgadvies Team) Tenslotte bekostigd de gemeente een fulltime formatieplaats voor het locatiemanagement. Dit om de inhoudelijke programmalijnen te bewaken en regisseren en de beheerstichting verder uit te werken. Om de uitwerking van de thema's te kunnen realiseren heeft de gemeente ook subsidie aangevraagd en gehonoreerd gekregen in het kader van de Dagarrangementen en Combinatiefuncties.

Deze subsidie wordt ingezet voor vier projecten:

1. ontwikkelen van modellen voor beheer en exploitatie;
2. participatie door opvang en vrije tijd en de ontwikkeling van een samenhangend aanbod van activiteiten in school en na schooltijd;
3. Het realiseren van sluitende zorgstructuren (binnen en buiten de school)
4. onderzoek naar de mogelijkheid van combinatiefuncties peuterleidster/overblijfkracht in de tussenschoolse opvang.

Deze projecten lopen van 1 april 2006 tot en met 31 december 2008 en worden in 2009 verder afgerond.

Voor en Vroegschoolse Educatiebeleid (VVE)

Naast de Brede School hebben we als gemeente een wettelijke taak om Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) uit te voeren. Het peuterspeelzaalwerk, de scholen en bibliotheek in Delfzijl zijn de uitvoerders van VVE. Op basis van specifieke methodieken werken zij om taalachterstanden bij jonge kinderen te voorkomen. Deze programma's zijn zowel op de kinderen als hun ouders gericht. De scholen ontvangen van de rijksoverheid middelen om VVE uit te voeren. Wij sturen op de samenhang van de uitvoering op de peuterspeelzaalwerk en de scholen. Zodat bijvoorbeeld de leerstof op de peuterspeelzaal aansluit op de leerstof op de scholen. Samenhang kan ook betekenen dat nuttige informatie van een kind op het peuterspeelzaal bij de scholen bekend is.

JONG monitor

Om goede beleidsinformatie te kunnen verkrijgen zijn de Groninger gemeenten en de Provincie gestart met de ontwikkeling van een monitor jeugdbeleid en onderwijs, genaamd JONG (Jeugd en Onderwijsmonitor Groningen). De monitor volgt de schoolloopbaan van jeugd van 0-23 jaar. Delfzijl heeft net als 16 andere Groninger gemeenten gekozen om tevens een lokale JONG monitor te laten opstellen. In april 2007 is de eerste JONG monitor Delfzijl opgeleverd.

Lokale Educatieve agenda

In 2008 is met schoolbesturen en partijen als de kinderopvang, peuterspeelzalen en de jeugdgezondheidszorg regelmatig gesproken over verschillende thema's (o.a. integratie, tegengaan achterstanden in het onderwijs, onderwijshuisvesting) Het rijk stimuleert te komen tot de uitwerking van een lokaal educatieve agenda. Deze lokale educatieve agenda is een document waarin onderwerpen worden uitgewerkt waarover de gemeente, scholen en overige partners afspraken maken. Daarbij worden de verwachtingen en verantwoordelijkheden bepaald en afspraken over te bereiken doelen en resultaten vastgelegd. De onderwerpen kunnen worden aangedragen vanuit de gemeente maar ook worden ingebracht vanuit het onderwijsveld of andere betrokken partners. Voorbeelden zijn de afspraken over de doorgaande lijn VVE, de definitie van de doelgroepkinderen, schakelklassen en de zorg in en rondom het onderwijs. In November 2008 heeft de raad de lokale educatieve agenda vastgesteld.

Schakelklassen

Vanaf 2008 hebben wij twee schakelklassen georganiseerd voor kinderen die in oriëntatie en inburgeringscentrum zitten (voorheen asielzoekerscentrum). Deze kinderen kunnen niet meedraaien met het reguliere onderwijs. Wij hebben daarom een schakelklas ingericht om deze kinderen passend onderwijs te bieden. Een schakelklas voor asielzoekers heeft maximaal 12 kindplaatsen. De schakelklas wordt op de volgende manier gefinancierd.

- De gemeente stelt subsidie beschikbaar voor de scholen zodat leraren worden betaald voor de schakelklas(sen). De dekking hiervoor wordt gevonden in het onderwijsachterstandenbudget.
- De scholen betalen de leermiddelen en materialen. Dekking wordt gevonden in de gewichtengelden en de middelen voor de eerste opvang van vreemdelingen.
- Het COA bekostigt de exploitatiekosten van het lokaal in de Brede School Tuikwerd

Gezond opgroeien

Gezondheid, bewegen gezonde voeding en overgewicht

Het bestrijden van overgewicht is een van de belangrijkste speelpunten in de nota lokaal gezondheidsbeleid gemeente Delfzijl (vastgesteld maart 2009). Het opstellen van een actieplan preventie van overgewicht maakt daar een belangrijk onderdeel van uit. Genoemd actieplan zal verdere worden ingevuld door de uitkomsten van het onderzoek door het Integraal Toezicht Jeugdzaken (ITJ). Uit de eerste voorlopige conclusies dat er de nodige verbeterpunten zijn. Zo is er geen compleet overzicht van het aanbod van activiteiten in Delfzijl (sociale kaart), is er sprake van een versnipperd aanbod, geven de professionals aan niet te weten wat andere partijen aan preventie, signalering en behandeling van overgewicht doen en tenslotte is behoefte aan een duidelijke regierol.

Op dit moment stimuleren wij extra beweging, deelname aan sportactiviteiten onder andere door middel van het Groninger Sport model en de BOS projecten die wij middels cofinanciering bekostigen. Daarnaast wordt gezonde voeding gestimuleerd door de SchoolGruitenmodel. Het project stimuleert kinderen meer groenten en fruit te eten. Dit project wordt sinds 2008 op de basisscholen binnen de gemeente Delfzijl uitgevoerd. Bekostiging vindt plaats uit de middelen gezondheidsbeleid.

Centrum voor Jeugd en Gezin

In juni 2008 heeft de gemeenteraad ingestemd met de startnotitie centrum voor Jeugd en Gezin. Gedurende 2008 zijn interviews afgenomen met sleutelfiguren welke zijn gepresenteerd in een miniconferentie CJG. Daarnaast zijn de volgende acties ondernomen:

- bestuderen bestaande rapportages en onderzoeken;
- informatie halen uit jaarverslagen van verschillende instellingen over de situatie van de jeugd en eventuele knelpunten.
- raadplegen van bestaande netwerken en platforms

De inventarisatie had tevens als doel het draagvlak onder de belangrijkste partners in beeld te brengen alsmede de doelgroepen, hun hulpvragen en mogelijke lacunes in het jeugdbeleid. Op basis van de vijf functie's is het bestaande opvoed en opgroeiaanbod geanalyseerd en is deze afgezet ten opzichte uit te voeren taken in het Centrum voor Jeugd en Gezin. Hierbij een korte toelichting op de vijf gemeentelijke functies

1. Informatie en advies

Het gaat hierbij zowel om ongevraagde informatie over opvoeden en opgroeien (voorlichting) als om het beantwoorden van specifieke vragen van ouders en jeugdigen.

2. Signalering

Hierbij gaat het om het vroegtijdig signaleren van problemen van jeugdigen en opvoeders. Maar ook om signalen van verschillende instanties met elkaar in verband te brengen.

3. Toeleiding naar hulp

Het gaat hier om de toeleiding naar het totale lokale en regionale hulpaanbod, zoals vroeg- en voorschoolse educatie, onderwijsachterstandenvoorzieningen en leerplichtzaken, maar ook bijvoorbeeld het Advies- en Meldpunt kindermishandeling (AMK) en de geïndiceerde jeugdzorg.

4. Licht pedagogische hulp

Het bieden van opvoedingsondersteuning en lichte ondersteuning aan ouders en gezinnen waarproblemen zijn of dreigen te ontstaan, bijvoorbeeld door pedagogische spreekuren en schoolmaatschappelijk werk.

5. Coördinatie van zorg

Het bundelen en afstemmen van zorg in het geval dat meerdere hulpsoorten nodig zijn om een jeugdige of gezin te ondersteunen, voor zover dit buiten de taakstelling van de integrale jeugdgezondheidszorg valt.

De gemeente dient samen met de organisaties afspraken te maken over onderlinge samenwerking tussen de organisaties met betrekking tot:

- Op welke wijze informatie en advies geboden wordt;
- wie wanneer en hoe problemen signaleert en dat iedere organisatie een goed signaleringssysteem heeft;
- waar de problemen gemeld worden;
- wie de meldingen beoordeelt;
- wie wanneer en binnen welke tijd verwijst naar welke organisatie;
- hoe de overdracht en terugkoppeling van informatie en dossiers plaatsvindt;
- wie de licht pedagogische hulp uitvoert;
- welke organisatie de coördinatie voor de zorg gaat uitvoeren en daarbij doorzettingsmacht krijgt over de andere organisaties;
- de vormen van samenwerking onder de coördinatie van zorg bij gezinnen of jeugdigen met meervoudige problemen.

Op basis van de jaarverslagen, onderzoeken, de interviews met sleutelfiguren, verslagen en gesprekken met de netwerken en platforms wordt hierna een beeld gegeven van de stand van zaken met betrekking tot de vijf functies.

Informatie en advies

Hierop is nog geen specifiek beleid ontwikkeld. Op basis van de jaarverslagen van de instellingen is niet duidelijk hoe deze functie wordt uitgevoerd.

Jeugdgezondheidszorg

De jeugdgezondheidszorg houdt inloopsprekuren op de scholen en het consultatiebureau is er voor opvoedingsvragen en vragen over de ontwikkeling van kinderen. Hoe vaak en met welke vragen en naar wie ouders worden doorverwezen wordt uit de registratie echter niet duidelijk.

Maatschappelijk werk

Uit het jaarverslag 2008 van de Stichting Welzijn & Dienstverlening blijkt dat het algemeen maatschappelijk werk informatie en advies verstrekt aan cliënten. Hoeveel daarvan onder de doelgroep van het Centrum voor jeugd en Gezin vallen is niet duidelijk. Er vindt geen uitsplitsing plaats naar leeftijd of naar de aard van het soort informatie en advies plaats.

Jongerenwerk en randgroepjongerenwerk

Het jongerenwerk van de SWD heeft een informatieboekje ontwikkeld voor jongeren. Dit informatieboekje is niet meer actueel en wordt niet of nauwelijks nog gebruikt. Ook blijkt uit het jaarverslag 2008 niet hoe vaak er informatie en advies aan jongeren wordt gegeven. Tenslotte blijkt uit de registratie over 2008 dat het randgroepjongerenwerk zich richt op hulpverlening aan jongeren met meervoudige problematiek. In hoeverre informatie en advies en doorverwijzing een rol spelen in het hulpaanbod wordt niet duidelijk. Over de wijze waarop instellingen hun aanbod van informatie en advies vormgegeven zouden prestatieafspraken gemaakt moeten worden met de instellingen

Signaleren

Deze functie wordt door meerdere organisaties uitgevoerd. De kwaliteit van signaleren in de vindplaatsen zoals peuterspeelzalen, kinderopvang en basisscholen maar ook van zorg instellingen als de jeugdgezondheidszorg, het maatschappelijk werk, bureau jeugdzorg en het randgroepjongerenwerk is van groot belang voor een tijdige aanpak van opgroei- en opvoedproblemen. Dit geldt ook voor organisaties als de politie en de woningstichting.

- De peuterspeelzalen werken met een kindvolgsysteem. In 2007 hebben wij een training risicosignalering bekostigd. Sinds 2008 werken de peuterspeelzalen ook met een centrale intern begeleider die de signalen, zorgvragen en meldingen van de leidsters inventariseert en analyseert. Vanaf 1 januari 2009 worden deze signalen ingebracht in het Zorg Advies Team Delfzijl. Wij hebben echter geen inzicht in de kwaliteit van het kindvolgsysteem en de signaleringsvaardigheden van de leidsters.
- Wij hebben geen zeggenschap over de kinderopvang, maar deze organisaties hebben wel signaleringssystemen en pedagogisch beleid over hoe hier mee om te gaan. Kids2b heeft het Signaleringsysteem Welbevinden en een eigen orthopedagoog. Wij hebben echter geen inzicht in de kwaliteit van het kindvolgsysteem en de signaleringsvaardigheden van de groepleidsters.
- De jeugdgezondheidszorg screent de kinderen al op jonge leeftijd. Op basis hiervan wordt een inschatting gemaakt met behulp van het balans model. Op basis hiervan wordt een inschatting gemaakt van het aantal risicokinderen en kinderen in multiproblemegezinnen. De JGZ 0-4 jaar rapporteert hierover aan de gemeente. Van de JGZ 4-19 jaar ontvangen wij ook de cijfers over het aantal risicokinderen. Deze worden echter niet uitgesplitst naar de individuele gemeenten
- Op welke wijze of hoe vaak het randgroepjongerenwerk, het jongerenwerk en het maatschappelijk werk problemen signaleert en welke problemen dat zijn hebben wij geen zicht. Dit zou moeten blijken uit de jaarverslagen of uit de cijfers van het OGGZ netwerk⁶. Uit de inbreng van het OGGZ netwerk blijkt dat het maatschappelijk werk en het randgroepjongerenwerk wel cliënten inbrengen.

⁶ Het netwerk waarin signalen en problemen rondom de openbare geestelijke gezondheidszorg zoals Multi probleemgezinnen, overlastsituaties door bijvoorbeeld verslaving/ schulden en leed achter de voordeur besproken kunnen worden

- De politie en de woningstichting hebben een belangrijke taak bij het signaleren van problemen van en met jeugdigen. Signalen worden ingebracht in het zorgnetwerk jeugd (ZAT) en het OGGZ netwerk.
- De politie en Halt Noord Nederland melden ook volgens protocol bij Bureau Jeugdzorg. Hoe vaak en op basis van welke signalen hebben wij geen zicht.
- Bureau Jeugdzorg en Lentis /Jonx hebben een belangrijke rol bij het signaleren van problemen in het gezin naast de cliënt die zij in behandeling hebben. Deze signaleringstaak zou nog verder ontwikkeld kunnen worden.
- Er zijn tussen de organisaties onderling geen standaard afspraken gemaakt over meldcodes, tijdstippen van melding, methode van verwijzing en terugkoppeling van informatie.

Naar verwachting zal de invoering van het systeem Zorg voor jeugd meer helderheid geven hoe vaak en op welke wijze instellingen signaleren. Ook zullen afspraken gemaakt worden over meldcodes, de methode van verwijzing en het terugkoppelen van informatie. Hoewel wij denken, dat met de invoering van de verwijzindex een groot deel van genoemde zaken worden opgelost, zouden er over de functie signaleren prestatieafspraken gemaakt moeten worden met de instellingen

Toeleiding

Professionals in de vindplaatsen moeten signalen kunnen beoordelen en indien nodig het kind of de ouders toeleiden naar vormen van hulp of zorg. Professionals kunnen anderen inschakelen voor het beoordelen van het signaal of voor consultatie en advies over hoe met de betreffende problematiek om te gaan. Dit gebeurt in de zorgnetwerken

- Vanaf 1 januari 2009 is er een gemeente dekkend zorgadvies team 0-12 jaar. Problemen die de zorg van de peuterspeelzalen, kinderopvang en de scholen te boven gaat of kinderen en gezinnen waarbij sprak is van meerder hulpwerkers kunnen in het ZAT ingebracht worden. Daarnaast zijn er 2 preventie units (netwerken in de VO scholen). Het randgroepjongerenwerk neemt slechts facultatief deel aan de netwerken. Het randgroepjongerenwerk wil een eigen netwerk 12+, maar de overige organisaties vinden dat teveel dubbelop en overbodig.
- Uit gegevens van Bureau jeugdzorg blijkt dat er momenteel nauwelijks aanmeldingen zijn vanuit het ZAT en de preventie units . Onderzocht zal worden wat de reden hiervan is. Dit lijkt niet overeen te komen met het hoge percentage kinderen in risicosituaties (12%) en in multiprobleemgezinnen (%) zoals de JGZ 0-4 jarigen deze registreert.

Licht pedagogische hulpverlening

Met uitzondering van de informatiefunctie van de JGZ 0-4 jaar en het schoolmaatschappelijk werk is er geen standaard aanbod van lichte pedagogische hulpverlening op het gebied van opgroei- en opvoedondersteuning voor ouders. Uit het onderzoek van het Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling (CMO) blijkt dat er geen eenduidige definitie voor licht pedagogische hulpverlening te geven is. Hetzelfde geldt voor de overige vier gemeentelijke taken. Het advies is om provinciaal of regionaal de indicatoren te bepalen op basis waarvan de instellingen hun registratiegegevens kunnen aanleveren.

Coördinatie van zorg

Onder zorgcoördinatie wordt verstaan alle activiteiten gericht op het regisseren, verbinden, afstemmen en bewaken van de organisatie en uitvoering van de hulpverlening aan een jeugdige en/of gezin op het moment dat een of meerdere instellingen betrokken zijn bij een en dezelfde jeugdige en/of het gezin (uitgangssituatie is 1 gezin, 1 plan en 1 zorgcoördinator. De gemeente is verantwoordelijk dat de coördinatie van zorg plaats vindt als vanuit de lokale voorzieningen meerdere professionals betrokken zijn bij de zorg voor kinderen en gezinnen. Coördinatie van zorg is iets anders dan het coördineren van een zorgnetwerk (netwerkcoördinator). Op dit moment is onduidelijk hoe de functie zorgcoördinatie wordt belegd. Uit de cijfers van het OGGZ netwerk blijkt dat veelal er een vast persoon wordt aangewezen (de zogenoemde casemanager). Ook bij het Zorg Advies Team 0-12 jaar is dit

nog niet duidelijk. Naar verwachting zal de invoering van de verwijsindex hier duidelijkheid over geven.

Het systeem Zorg voor Jeugd (de lokale en regionale verwijsindex) wijst op basis van vastgestelde beslisregels de instelling aan die verantwoordelijk is voor de zorgcoördinatie.

Naast het onderzoek naar de vijf functies zijn in het kader van de CJG ontwikkeling de volgende acties in gang gezet

Het instellen van een Zorg Advies Team 0-12 jarigen Delfzijl

Vanaf 1 januari 2009 is een gemeentedeckend Zorg Advies Team 0-12 jarigen operationeel. De belangrijkste partners in de jeugdketen hebben daartoe eind januari 2009 een convenant ondertekend. De gemeente Delfzijl geeft hiermee vorm aan haar rol van regisseur - te zorgen voor voldoende samenhang tussen de zorg- en hulpverleningsfuncties. Naar verwachting krijgt het ZAT een belangrijke rol in het Centrum voor Jeugd en Gezin

Invoering verwijsindex zorg voor jeugd

Vanaf 2010 zullen wij het signaleringssysteem Zorg Voor Jeugd (ZVJ) invoeren. Het signaleringssysteem ZVJ wordt provinciaal ontwikkeld en ingevoerd. De invoering wordt gefinancierd uit een rijkssubsidie. Middels dit systeem kunnen aangesloten instellingen signalen afgeven over hun zorgen bij individuele cliënten. Hierdoor weten professionals vroegtijdig van elkaar wie betrokken is bij een cliënten is er een goede basis voor nadere info-uitwisseling, afstemming en samenwerking. In het signaleringssysteem wordt ook bepaald welke organisatie bij één of meerdere meldingen verantwoordelijk is/wordt voor de zorgcoördinatie. De zorgcoördinatie wordt met behulp van het systeem automatisch toegewezen aan een organisatie. De verwijsindex is om deze reden een belangrijk instrument voor het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Aansluiting provinciale jeugdzorg op het lokale jeugdbeleid

Voor de aansluiting van ons jeugdbeleid op het provinciale jeugdzorgbeleid hebben wij afspraken gemaakt met de provincie over de aansluitingstaak van Bureau Jeugdzorg. Als gevolg daarvan is in VGG (Vereniging Groninger Gemeenten)- verband in samenwerking met de provincie een bestuursakkoord opgesteld. Wij zijn hier, onder een aantal voorwaarden, mee akkoord gegaan. Het bestuursakkoord is uitgewerkt in een aantal actiepunten. Deze actiepunten worden uitgewerkt in het Platform Jeugd van de VGG. Het akkoord heeft als doel de toestroom naar de geïndiceerde jeugdzorg in te dammen door vroegtijdig te signaleren en snel de juiste hulp dicht bij huis te leveren. Ook de wijze waarop de aansluiting plaats vindt met het Centrum voor Jeugd en Gezin is een belangrijk onderdeel van het bestuursakkoord. Zo dienen er afspraken gemaakt te worden over de wijze waarop Bureau Jeugdzorg straks participeert in het Centrum voor Jeugd en Gezin. De gemeente Delfzijl participeert in het Platform Jeugd van de Vereniging Groninger Gemeenten (VGG) als zijnde ambtelijke regiovertegenwoordiger van de DAL gemeenten. De resultaten van het overleg worden teruggekoppeld in het ambtelijk en bestuurlijk overleg jeugd. Dit betreft de gemeenten Delfzijl, Appingedam en Loppersum (DAL)

Het inrichten van ambtelijke regionale werkgroepen

Hoewel het realiseren van een CJG voornamelijk een lokale aangelegenheid hebben wij gemerkt dat er op onderdelen in regionaal verband (Appingedam en Loppersum) nog meer dan nu samengewerkt zou kunnen worden. Wij hebben een structureel ambtelijk overleg Delfzijl-Appingedam-Loppersum (DAL) overleg Jeugd/CJG en OGGZ georganiseerd waarin wordt nagedacht over koppeling van het OGGZ met de zorgnetwerken voor de jeugd.

Bestuurlijk overleg Jeugd /CJG

Momenteel vindt er regelmatig door de gemeenten Delfzijl, Appingedam en Loppersum bestuurlijk overleg Jeugd plaats. Het bestuurlijk overleg Jeugd heeft als doel de agenda van het platform jeugd van de VGG voor te bereiden. Ook het CJG komt in dit overleg aan bod. Afgesproken is een groot aantal onderdelen van het Centrum voor Jeugd en Gezin in regionaal verband uit te werken

Pilot Algemeen Maatschappelijk werk, de Jeugdgezondheidszorg en Bureau jeugdzorg

De gezamenlijke colleges van Delfzijl, Appingedam en Loppersum hebben februari 2009 ingestemd met een pilot Aansluiting Algemeen Maatschappelijk Werk (verder AMW), Bureau Jeugdzorg en de Jeugdgezondheidszorg (verder JGZ) in het Centrum voor Jeugd en Gezin in de DAL-gemeenten. De gemeente Delfzijl heeft, namens de DAL-gemeenten, de opdracht aan de SW&D en de Jeugdgezondheidszorg gegeven om deze pilot samen met Bureau Jeugdzorg verder uit te werken. De pilot dient in elk geval de volgende uitkomsten te hebben:

1. Het ontwikkelen van een gezamenlijke werkwijze binnen het CJG waarin duidelijkheid is over de rollen, taken en verantwoordelijkheden van het AMW, JGZ en BIZ binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin. Hierbij dient een relatie gelegd te worden met de resultaten van het project zorg voor Jeugd.
2. Duidelijke afbakening van taken binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin met betrekking tot de zorgcoördinatie. Met andere woorden: wat doet de GGD en wat doet Bureau Jeugdzorg binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin en binnen de verwijzingsindex. Hiervoor dienen spelregels te worden opgesteld.
3. Een overzicht van de aantallen jeugdigen en informatiestromen ten behoeve van sturingsinformatie voor zowel de gemeente als de provincie
3. Het leren kennen van elkaars werkwijzen, werk en de rol in de jeugdketen
4. Deskundigheidsbevordering

Met deze pilot geven wij duidelijk vorm aan onze regierol. Bovendien kunnen de resultaten worden uitgewerkt in prestatieafspraken met de instellingen.

Vrije tijd en sport

Bos projecten

1 januari 2007 is het project Buurt Onderwijs Sport in Delfzijl van start gegaan. De gemeente Delfzijl heeft twee BOS- projecten gehonoreerd gekregen: één voor het basisonderwijs (het project BOSimpuls Brede school Noord) in de wijk Noord en één voor het voortgezet onderwijs (het project BOSimpuls 12-18 jaar) in de hele gemeente Delfzijl. In de gemeente Delfzijl bestaat de totale doelgroep uit 431 kinderen van 4-12 jaar in de wijk Noord en 1524 kinderen van 12-18 jaar in heel Delfzijl. Globaal gezien worden gemiddeld per activiteit zo'n 35 kinderen van 4 t/m 12 jaar bereikt. Voor de leeftijdsgroep 13 t/m 19 jaar zijn dat globaal 20 jongeren.

Speelruimtebeleid

December 2004 heeft de gemeenteraad besloten in te stemmen met de notitie "Invoering speelruimtebeleid" alsmede de notitie van het ingenieursbureau OBB "Buiten spelen Ja leuk!" In het speelruimteplan "Buiten Spelen ja leuk!" worden maatregelen per wijk of dorp en per leeftijdscategorieën voorgesteld om te komen tot een streefbeeld op basis van normen voor informele en formele speelruimte. De invoering is 2005 ter hand genomen, rekening houdend de revitalisering, de bevolkingsopbouw per wijk en wensen van direct betrokkenen ouders, kinderen, buurtbewoners, jongeren en speeltuinverenigingen. Met name inspraak van direct betrokkenen zoals ouders, buurtbewoners en jongeren is een arbeidsintensief proces gebleken. Wel hebben wij gemerkt dat het enthousiasme en het draagvlak voor het beleid daarmee vergroot is. Door het arbeidsintensieve proces en het feit dat de kosten voor speeltoestellen de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen zijn niet alle voorgestelde maatregelen uitgevoerd. De maatregelen in de wijken Bornholm, Steenbakkersbuurt en Vogelbuurt dienen nog uitgevoerd te worden. De gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld om in 2009 een meerjarenplanning op te stellen met daarbij het gewenste onderhoudsniveau. Dit zal ook gebruikt worden om het tot nu toe gevoerde speelbeleid te evalueren. Bovendien zullen wij de wijken Bornholm, Vogelbuurt en Steenbakkersbuurt in deze planning mee nemen. Voor de leeftijdscategorie 12-18 jaar heeft de SW&D in opdracht van ons een speciale aanpak ontwikkeld. Het realiseren van Sport en ontmoetingsplekken (SOP's) kent een eigen (gefaseerde) aanpak met als doel te komen tot het afsluiten van een convenant met alle betrokkenen zoals de ouders, jongeren, politie. Deze aanpak blijkt vooralsnog zeer succesvol.

Jeugdsport subsidie

De gemeente Delfzijl verstrekt jaarlijks een bijdrage aan sportverenigingen. Het doel is bijdragen aan de ontwikkeling en stimulering van jeugdsportactiviteiten binnen de gemeente. De subsidie bestaat uit een bijdrage per jeugd lid tot en met achttien jaar woonachtig in de gemeente Delfzijl.

IVAK

Het Instituut Voor Amateur Kunsten (IVAK) speelt een belangrijke rol in het cultuur en muziekonderwijs voor jongeren. Op 31-12-2008 stonden er 17 leerlingen uit Delfzijl op de wachtlijst voor instrumenteel zangonderwijs (geplaatst februari 2009). Daarnaast maken de scholen gebruik van de diensten van het IVAK. In totaal 5930 leerlingen. Hoeveel daarvan uit Delfzijl komen is onbekend. Samen met de gemeenten Appingedam en Loppersum subsidieert de gemeente Delfzijl jaarlijks in de exploitatie.

Bibliotheek

De rol van de Openbare Bibliotheek is in ontwikkeling. De bibliotheek is in de loop der jaren uitgegroeid tot een centrum waar meer gebeurt dan alleen de klassieke kerntaak; het uitlezen van boeken. De bibliotheek breidt haar maatschappelijke taak en positie verder uit en groeit uit tot een cultureel educatief centrum. In dit kader wordt in de Brede School Tuikwerd een uitleenpunt gerealiseerd. Dit uitleenpunt biedt zowel aan de school als aan de bewoners van de wijk een diversiteit aan cultuur, educatie, ontspanning en informatie. Bekostiging vindt plaats middels de daartoe door de gemeenteraad beschikbaar gestelde middelen en de middelen die het rijk daartoe beschikbaar heeft gesteld. Gezocht wordt nog naar de bekostiging na de stimuleringsperiode.

Jeugdsos

In de dorpen zijn jongeren en een vrijwillig (jeugd)kader onmisbaar voor een vitaal platteland. Plekken waar jongeren zich (georganiseerd) ontmoeten spelen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van jongeren. De jeugdsoos is een belangrijke voorziening voor jeugdigen in de dorpen. In 2007 is er een nieuwe jeugdsoos in Termunterzijl gerealiseerd. Met het jongerenwerk, het opbouwwerk, de omwonenden politie en de klankbordgroep Termunten hebben wij afspraken gemaakt over huisregels en bezoekerstijden. Dit ter voorkoming van overlast. Om deze reden is er een convenant met betrokken partijen afgesloten. Ook in Meedhuizen hebben wij met alle direct betrokkenen een convenant afgesloten. In Wagenborgen is er sprake van een nieuw jeugdsoosbestuur. Ondersteuning van de jeugdsos door het jongerenwerk maakt onderdeel uit van de opdrachtformulering aan de SW&D. Wij vinden het van belang dat daarin een zekere continuïteit geboden wordt, zeker daar waar het gaat om relatief nieuwe jeugdsoosbesturen. Daarnaast merken wij dat jongeren het moeilijk vinden en activiteitenplan op te stellen en hebben zij moeite met het opstellen van een sluitende begroting om een gezonde exploitatie te realiseren. Ondersteuning is daarbij van groot belang. Tenslotte vinden wij het belangrijk dat jongeren bewust zijn van de gevaren van overmatig alcoholgebruik en zich bewust zijn van groepsdruk. Om deze reden bekostigen wij via de Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) cursussen Instructie Verantwoord Alcoholgebruik voor alle bestuursleden en vrijwilligers. Ook kunnen de jeugdsos in aanmerking komen voor subsidie voor het behalen van de diploma sociale hygiëne. Dit diploma is nodig voor het verkrijgen van een vergunning. Tenslotte hanteren wij als subsidievoorwaarde dat de jongeren een bestuursreglement hebben opgesteld.

Jeugd en jongerenwerk

Delfzijl kent één commerciële discotheek waar door jeugd uit Delfzijl veel gebruik van gemaakt wordt. Daarnaast zijn er tieneractiviteiten in Tuikwerd en kinder- tiener- en jongerenactiviteiten in de Multi Functioneel Centrum Brakzand. Deze vallen allen onder het gemeentelijk jeugd- en jongerenwerk dat uitgevoerd wordt door de Stichting Welzijn& Dienstverlening. Behalve het bieden van ontmoetingsplekken heeft het jeugd- en jongerenwerk tevens de functie om informatie en advies te verstrekken, problemen te

signaleren en jeugd te begeleiden of verwijzen naar andere instanties als dat nodig is. Deze functies zouden nog meer dan nu toe gebeurd uitgewerkt moeten worden.

Jeugd en Veiligheid

Actieplan jeugd en veiligheid

Het actieplan jeugd en veiligheid en de daaruit voortvloeiende actiepunten zijn nagenoeg gerealiseerd. De wens leeft om de opdrachtformulering met betrekking tot het jongerenwerk scherper neer te zetten. Dit is een van de actiepunten uit het plan die niet verder is uitgewerkt. Dit geldt tevens voor de bekostiging voor de spijbel en opvang voorziening de Doorstart. Het Anti Vandalisme en Vuurwerkproject is inmiddels geëvalueerd. De betrokken organisaties en gemeenten hebben aangegeven dat het project dusdanig van belang is dat het dient te worden gecontinueerd. Besloten is de coördinatie en de uitvoering neer te leggen bij de SW&D.

Preventielessen Halt Basisscholen

Voortvloeiend vanuit het actieplan jeugd en veiligheid koopt de gemeente Delfzijl elk jaar een aantal producten in bij het Bureau Halt Noord Nederland. Bureau Halt voert hiervoor preventieprojecten op het basisonderwijs uit. Dit ter voorkoming van vandalisme en criminaliteit. Het doel van de projecten is de leerlingen te informeren over de oorzaken en gevolgen van veel voorkomende criminaliteit en om de meningsvorming en bewustwording bij leerlingen op gang te brengen. In 2008 heeft Halt op 14 basisscholen preventielessen gegeven.

Verslavingspreventie

Het nemen van risico's hoort bij de ontwikkeling van jongeren. Hun betrokkenheid bij risicogedrag is de afgelopen jaren toegenomen. Jongeren beginnen steeds eerder te experimenteren met tabak en alcohol. Vanuit preventief oogpunt is het belangrijk al vroeg een basis te leggen voor bewust en verstandig keuzegedrag. Evenals de preventielessen van Halt maakt de bekostiging van de preventie programma "Gezonde school en genotsmiddelen" deel uit van het actieplan jeugd en veiligheid. Deze programma worden door de Verslavingszorg Noord Nederland uitgevoerd op het Fivelcollege en het Dollard College. Daarnaast verzorgt de verslavingszorg Noord Nederland samen het jongerenwerk van de SW&D voorlichting aan de jeugdsosens besturen. De vrijwilligers en bestuursleden zijn verplicht een Instructie Verantwoord Alcohol (IVA) gebruik te volgen. Geconstateerd is dat het aanbod (zowel de voorlichtingslessen als de IVA) zeer aanslaan.

Startkwalificatie, arbeid en inkomen

Pilot Zorg en jongeren uit de zijlijn

De Intergemeentelijke Sociale Dienst (Appingedam, Delfzijl en Loppersum) heeft te maken met een bestand waarbij mensen wegens persoonlijke-, lichamelijke-, psychische - of sociale omstandigheden, (nog) niet kunnen voldoen aan de eisen van de arbeidsmarkt. Dit geldt ook voor een groep jongeren die er niet in slagen op eigen kracht de arbeidsmarkt op te gaan. Om deze reden is de ISD in 2008 een pilot gestart. Hoofddoel van deze pilot is het bieden van een programma aan jongeren in de leeftijd tot 27 jaar. Het gaat om jongeren die niet of onvoldoende gemotiveerd zijn of onvoldoende zelfvertrouwen hebben om deel te nemen aan de maatschappij (via betaald werk of maatschappelijke participatie). Oorzaken hiervoor kunnen liggen in het meestal ontbreken van een normale opvoedingsbasis om (positief) zelfredzaam te zijn. Bij sommige jongeren is sprake van ernstige gedragsproblematiek, mogelijk voortkomend uit een psychische stoornis. Uiteindelijke doelstelling is dat hun problemen hanteerbaar zijn, de jongere perspectief heeft op een structurele dagbesteding (school of werk of maatschappelijk actief), de jongere over een steunend sociaal netwerk beschikt en zijn legale financiën adequaat weet te beheren. De resultaten zijn tot nu toe zeer positief te nemen. Mei 2009 wordt de pilot geëvalueerd. Vanuit onze regie rol hechten wij er waarde aan dat deze evaluatie wordt uitgevoerd met alle direct betrokkenen.

Bijlage 1 Nieuwe (wettelijke) verplichtingen

Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie

Vanaf 1 augustus 2010 krijgen gemeenten de wettelijke verantwoordelijkheid en een inspanningsverplichting om een goed voorschools aanbod te doen aan jonge kinderen met een taalachterstand. Daarnaast geldt een landelijk kwaliteitskader voor peuterspeelzalen. Op een groep van maximaal 16 kinderen staan twee leidsters, waarvan minimaal één met een opleiding op SPW-3 niveau of gelijkwaardig. De GGD houdt toezicht op de kwaliteitseisen. Het rijk stelt vanaf 2010 35 miljoen beschikbaar via het gemeentefonds om gemeenten financieel in staat te stellen hun peuterspeelzalen aan deze eisen te laten voldoen. Daarnaast stelt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap 20 miljoen beschikbaar aan gemeenten, zodat zij de ouderbijdrage van ouders aan een peuterspeelzaal, wanneer hun kind voorschoolse educatie nodig heeft kunnen bekostigen. Van gemeenten wordt verwacht, dat zij de huidige uitgaven aan voorzieningen van 0-4 blijven investeren. Zo kan ook de toegankelijkheid van peuterspeelzaalwerk voor kinderen die geen voorschoolse educatie nodig hebben, blijven gewaarborgd.

Onderwijsachterstanden / lokaal educatieve agenda

Met de invoering van de nieuwe Wet Onderwijsachterstanden (1 augustus 2006) is de verantwoordelijkheid voor het bestrijden van onderwijsachterstanden van de gemeenten naar het Basis- en Voortgezet Onderwijs verschoven. De financiële middelen die de gemeenten ontvangen voor het bestrijden van onderwijsachterstanden gaan rechtstreeks naar de scholen. De scholen ontvangen tevens *extra* middelen voor het bestrijden van onderwijsachterstanden. De gemeente ontvangt een resterend deel⁷ van het rijksbudget voor onderwijsachterstanden. De gemeente moet dit inzetten voor VVE beleid, Schakelklassen (facultatief) voor extra ondersteuning van leerlingen met grote taalachterstanden en voor een jaarlijks overleg met schoolbesturen. De gemeente kent geen verplichting meer om een onderwijsachterstandenbeleid op te stellen. Maar van de gemeenten wordt wel verwacht dat zij zich inzet voor het versterken van de lokale sociale infrastructuur. Dit door het opstellen van een lokale educatieve agenda. Dit houdt in dat de gemeente de samenwerking stimuleert van onderwijs, peuterspeelzalen, welzijn, veiligheid, jeugdgezondheidsbeleid, jeugdzorg en andere terreinen binnen het jeugdbeleid.

Kwalificatieplicht

Op 10 april 2007 is de Eerste Kamer⁸ een Wetsvoorstel aangeboden om de invoering van een kwalificatieplicht tot de achttiende verjaardag te realiseren. Dit betekent dat geen enkele jongere tot en met 18 jaar het onderwijs mag verlaten zonder Startkwalificatie⁹. In relatie hiermee worden ook de Wet Inburgering en de Leerplichtwet aangepast. In het wetsvoorstel is via een amendement¹⁰ tevens vastgelegd dat de leerplichtambtenaar een opsporingsbevoegdheid krijgt.

Wet investeren in jongeren (nota ministerie SZW 'Iedereen doet mee')

Jongeren van 18 tot 27 jaar, die niet op school zitten, niet werken, geen uitkering hebben en niet ingeschreven staan bij het CWI (de *thuiszitters*), kunnen door de gemeente een informatie- en meldplicht opgelegd krijgen. Gemeenten hebben de mogelijkheid deze informatie- en meldplicht in te voeren en zijn vrij in de wijze waarop. Met betrekking tot de beschikbare middelen wordt verwezen naar de mogelijkheden voor gemeenten om het participatiebudget in te zetten. Deze maatregel is nog niet officieel vastgesteld maar veel gemeenten anticiperen wel op de maatregelen. Eind 2008 is de nota verschenen en deze zal binnen de reguliere overleggen tussen de gemeenten besproken worden. In juli 2009 wordt de Wet Investeren in jongeren verwacht

⁷ de hoogte is afhankelijk van de som van de schoolgewichten zoals bedoeld in artikel 27 van het besluit bekostiging WPO

⁸ Eerste Kamer, 2006-2007, 30901,A

⁹ startkwalificatie voor de arbeidsmarkt is een diploma van havo, vwo of mbo2

¹⁰ amendement Kamerlid Depla, 3 april 2007, TK 2006-2007, 3901, nr 8

Bestrijden overgewicht

Op vrijdag 13 maart 2009 brachten VWS en J&G de lang verwachte Kabinetsnota Overgewicht uit. Bestrijding van overgewicht is een speerpunt uit het preventiebeleid van VWS. Het kabinet wil informeren en stimuleren en randvoorwaarden stellen. Daarbij wordt een integrale aanpak voorgestaan.

Passend onderwijs

In de wet op de expertisecentra (wec) is vastgelegd dat ouders zelf mogen beslissen of hun gehandicapte kind naar het speciaal onderwijs gaat of naar een 'gewone' school in de buurt. In het verlengde hiervan heeft ieder schoolbestuur de verantwoordelijkheid een passend onderwijszorgarrangement aan te bieden aan iedere leerling die zich bij een school van dat schoolbestuur aanmeldt of bij een school van dat bestuur is ingeschreven. Deze zogenaamde zorgplicht van scholen wordt ook wel passend onderwijs genoemd. Hiermee wordt de noodzaak van afstemming van zorg tussen het onderwijs en gemeenten nog groter. Van beide partijen wordt verwacht dat er een goede zorgstructuur is waardoor kinderen de hulp krijgen die ze nodig hebben.

Elektronisch kinddossier

Om de Vroegsignalering te versterken en jeugd in beeld te houden heeft het Rijk besloten om een Elektronisch Kinddossier (EKD) in te voeren. Vanaf eind 2009 krijgt ieder kind dat in Nederland wordt geboren een elektronisch kinddossier jeugdgezondheidszorg (EKD JGZ). Het dossier bevat informatie over het kind, de gezinssituatie en de omgeving. Consultatiebureau-artsen en verpleegkundigen van de jeugdgezondheidszorg houden het EKD JGZ bij. Zij gebruiken het EKD JGZ bij elk contactmoment voor registratie en informatie. Een ander doel van het EKD is het inzicht geven in de gezondheidssituatie en de gezondheidsrisico's van groepen kinderen. Deze kennis draagt bij aan een kwalitatief betere jeugdgezondheidszorg. De gemeenten moeten de middelen die het rijk via het gemeentefonds ontvangen beschikbaar stellen voor de invoering van het EKD. Over de exploitatie van het systeem moeten gemeenten nog afspraken maken.

Verwijsindex risicojeugd

De ministerraad is op 30 januari 2009 akkoord gegaan met het wetsvoorstel verwijsindex risico's jeugdigen (VIR). Gebruik van de verwijsindex draagt bij aan sneller en beter samenwerken van hulpverleners en gemeenten. De verwijsindex is een landelijk digitaal signaleringssysteem dat risicomeldingen van hulpverleners over jeugdigen bij elkaar brengt. Hulpverleners raken zo geïnformeerd over hun betrokkenheid bij jeugdigen. In de praktijk komt het regelmatig voor dat meerdere hulpverleners uit verschillende gemeenten zich bezighouden met dezelfde jongere. Het ligt voor de hand dat hulpverleners en instanties informatie met elkaar delen en de hulpverlening aan de jeugdige onderling afstemmen. Soms werken organisaties onwetend van elkaars activiteiten langs elkaar heen en wisselen informatie onvoldoende uit. De verwijsindex wil dit voorkomen door risicosignalen van hulpverleners over jongeren, uit heel Nederland, bij elkaar te brengen. Zo kunnen hulpverleners eenvoudig en in een vroegtijdig stadium contact met elkaar opnemen voor snellere en beter afgestemde hulp aan de jeugdige. Het wetsvoorstel verwijsindex risico's jeugdigen wordt ondergebracht in de Wet op de jeugdzorg. De gemeenten zijn wettelijk verplicht vanaf 2010 aan te sluiten bij de landelijke verwijsindex of een lokale of regionale verwijsindex in te voeren.

Wetsvoorstel Centrum voor Jeugd en Gezin

Op 19 december 2008 heeft het kabinet ingestemd met het wetsvoorstel centrum voor Jeugd en Gezin. Het wetsvoorstel geeft gemeenten de wettelijke taak om te zorgen voor de organisatie van een centrum voor Jeugd en Gezin. Het gaat daarbij om het geïntegreerd aanbieden van (een loket) van preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning met de jeugdgezondheidszorg, waarbij een verbinding met het bureau jeugdzorg en het onderwijs wordt gelegd. Gemeenten hebben hiermee een wettelijke taak om de regie te voeren over het maken van sluitende afspraken tussen de instanties die hulp of zorg verlenen. Ook het maken van afspraken met de provincie over de aansluiting tussen het preventieve jeugdbeleid en de geïndiceerde jeugdzorg valt hieronder.

Bijlage 2: Afkortingen

AMK	Algemeen Meldpunt Kindermishandeling
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BOS	Buurt-Onderwijs-Sport
BSO	Buiten Schoolse Opvang
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
DAL GEMEENTEN	Gemeenten Delfzijl, Appingedam en Loppersum
EKD	Elektronisch kinddossier (JGZ)
GSM	Groninger Sport Model
IJT	Integraal Toezicht Jeugdzaken
J&G	Ministerie van Jeugd en Gezin
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JONX	Onderdeel Lentis (jeugd) geestelijke gezondheidszorg
JGZ	Jeugd Gezondheids Zorg
KDV	Kinder Dag Verblijven (opvang voor kinderen 0-4 jaar)
LEERLINGGEWICHT	Toekening van extra midelen aan de school op basis van risico op taal achterstand
NASB	Nationaal Actieplan Sport en Bewegen
OGGZ	Openbare Geestelijke GezondheidsZorg
PASSEND ONDERWIJS	Zorgplicht van scholen/ schoolbesturen een passend onderwijszorgarrangement aan te bieden aan iedere leerling
PREVENTIE UNITS	Casus overleg tussen vertegenwoordigers van de VO school, leerplichtambtenaar, politie, GGZ-jeugd, GGD en Bureau Jeugdzorg.
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie
SW&D	Stichting Welzijn & Dienstverlening
VGG	Vereniging Groninger Gemeenten
VIR	VerwijsIndex Risicojeugd
VMBO	Vorbereidend Middelbaar BeroepsOnderwijs
VO	Voortgezet Onderwijs
VWS	Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WCPV	Wet collectieve preventie volksgezondheid 2003
WET OKE	Wordt ook wel de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie genoemd
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
ZAT	Zorg Advies Team
ZORGNETWERKEN	Overleggen waarbij diverse disciplines betrokken zijn en waar men zorgen en signalen rondom jeugd en het gezin kan inbrengen
ZORGCOORDINATIE	Onder zorgcoördinatie wordt verstaan alle activiteiten gericht op het regisseren, verbinden, afstemmen en bewaken van de organisatie en uitvoering van de hulpverlening aan een jeugdige en/of gezin op het moment dat een of meerdere instellingen betrokken zijn bij een en dezelfde jeugdige en/of het gezin
ZORG VOOR JEUGD	Regionale en lokale verwijzindex op basis van het systeem dat is ingevoerd in Brabant